

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของการขาดความรับผิดชอบของนักเรียนในชุมชนชนบท The Factors Affecting Behaviors of Lack of Responsibility of Students in Rural Community

ยุภาวดี ชำนาญเวช | Yupawadee Chamnanwech

โรงเรียนบ้านหนองแสง-วังอ่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

Ban Nong Saeng-Wang Ang School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3

บทคัดย่อ

บทความเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของการขาดความรับผิดชอบของนักเรียนในชุมชนชนบทมุ่งนำเสนอความหมายของความรับผิดชอบ ความหมายของพฤติกรรมความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบในวัยเรียน พฤติกรรมการขาดความรับผิดชอบของนักเรียนในชุมชนชนบท และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการขาดความรับผิดชอบของนักเรียนในชุมชนชนบท

คำสำคัญ: ปัจจัย, พฤติกรรม, ความรับผิดชอบ, นักเรียน, ชุมชนชนบท

ABSTRACT

This article on factors affecting the behavior of students' irresponsibility in rural communities aims to present the definition of responsibility, the meaning of behavior, responsibility, responsibility in school age, Irresponsible behavior of students in rural communities, and factors affecting the irresponsible behavior of students in rural communities.

Keywords: factors, behavior, responsibilities, students, rural communities

บทนำ

ธรรมชาติของมนุษย์โดยส่วนใหญ่แล้ว มักมองความสบายทางกายเป็นอันดับต้น ความที่ไม่ต้องดิ้นรนต่อสู้ ในการใช้ชีวิตบางคนมองว่าเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงได้ มองการทำงานหนักเป็นสิ่งที่เหนือบากกว่าแรง และสิ่งใดที่ได้มาโดยไม่ต้องพยายามหรือทุ่มเทจนตนเองเหนื่อยมักจะพอใจกับสิ่งเหล่านั้นเป็นอย่างมาก ด้วยความคิดแบบนี้เองทำให้เด็กหลายคน มีนิสัยเคยชินกับความสบายทางกาย ไม่ต้องต่อสู้ดิ้นรน ไม่มีความคิดมองเผื่ออนาคต หรือเรียกว่ามองถึงเรื่องของอนาคตตัวเอง การมีเป้าหมายและพยายามสร้างพื้นฐานการเรียนให้กับตัวเองในวัยเด็ก ถือเป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีที่สุดให้กับตัวเอง นั่นก็คือการเรียนหนังสือและการใฝ่หาความรู้ เหมือนบทกลอนบทหนึ่งที่กล่าวว่า “รากฐานของดี คือ อริส รากฐานของชีวิต

คือการศึกษา” ความมีวินัยของนักเรียนเป็นตัวนำทางให้นักเรียนได้พบกับกฎเกณฑ์สำคัญในชีวิต พบกับแสงสว่างที่จะส่องนำทางชีวิตให้ประสบความสำเร็จ

ในยุคปัจจุบันนี้ มีนักเรียนจำนวนน้อยที่ยังคงมีวินัยและใฝ่เรียนรู้ ในขณะที่นักเรียนส่วนใหญ่มองการเรียนเป็นสิ่งที่น่าเบื่อและทำให้เขาเสียเวลา นักเรียนในชนบทบางคนมองการเรียนเป็นเรื่องไร้สาระ เขาได้ตั้งคำถามกับครูอยู่เสมอๆ ถึงเหตุผลที่ต้องมาโรงเรียน และ เหตุผลที่ต้องเรียนหนังสือ แม้ว่าคำตอบของครูจะมีเหตุผลหรือเป็นคำตอบที่ดีเพียงใด แต่มันยากที่จะโน้มน้าวใจให้นักเรียนเหล่านั้นใส่ใจกับการเรียนหนังสือ และมีวินัยทั้งกับตนเองและคนอื่นๆ ได้เลย พฤติกรรมเหล่านั้นส่งผลต่อการพัฒนาตัวนักเรียนเป็นอย่างมาก

ด้วยเหตุนี้จึงอยากศึกษาถึงสาเหตุของพฤติกรรมขาดวินัยและการไม่ใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในโรงเรียนชนบท มีปัจจัยด้านใดที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมขาดวินัยและการไม่ใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อจะสามารถนำมาปรับใช้ในสถานการณ์ปัจจุบัน และเป็นแนวทางในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนในชนบทมีวินัยมากยิ่งขึ้น เพื่อให้พวกเขาเติบโตขึ้นเป็นคนเก่งคนดีของสังคม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ความหมายของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ ตรงกับคำศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า Responsibility อันเนื่องจากศัพท์2 คำ คือ Response กับ Ability ทั้งนี้มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้อย่างสอดคล้องกันว่า หมายถึงคุณลักษณะของบุคคลซึ่งแสดงออกโดยมีความสนใจเอาใจใส่ ตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายด้วยความพากเพียร พยายาม อดทนต่ออุปสรรคใดๆ ที่ขัดข้อง มีการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ประเภทของความรับผิดชอบ

ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบตามลักษณะความหมายไว้อย่างสอดคล้องดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม

ความหมายของพฤติกรรมความรับผิดชอบ

Good (1973) อธิบาย ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง คุณธรรมซึ่งแสดงออกความคิดรวบยอดในความรู้สึกผิดชอบ ชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อสนองความปรารถนา สามารถมองเห็นว่าอะไรเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของคนกลุ่มใหญ่ และ พร้อมทั้งจะแสดงเมื่อมีเหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อมมากระตุ้น

กรมวิชาการ (2542) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความสนใจตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

กล่าวโดย ความรับผิดชอบต่อสังคมคือ การแสดงออกในสิ่งที่ดีงาม เพื่อให้เป้าหมายบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ด้วยความยินดีและตั้งใจปฏิบัติให้เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความถูกต้องและเกิดผลดีที่สุด

กมลรัตน์ ทวีชาติวิทยากุล (2531) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของความรับผิดชอบและรายงานผลเกี่ยวกับความรับผิดชอบสามารถแบ่งออกเป็น 13 ประเภทดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อการศึกษเล่าเรียน
2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน
3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
4. ความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคม
5. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
6. ความรับผิดชอบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม
7. ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพของตน
8. ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง
9. ความรับผิดชอบต่อสุขภาพอนามัยของตนเอง
10. ความรับผิดชอบต่อการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ตนเอง
11. ความรับผิดชอบต่อกิจกรรมสถานศึกษา
12. ความรับผิดชอบต่อความมุ่งหวังของสถานศึกษา
13. ความรับผิดชอบต่อเสถียรภาพและเศรษฐกิจของครอบครัว

ความรับผิดชอบในวัยเรียน

เด็กวัยเรียนนี้เป็นวัยแห่งการเตรียมพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ถ้าเด็กได้รับสิ่งแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุก ๆ ด้าน เด็กก็จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่หรือสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างราบรื่น เด็กในวัยนี้จะมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นวัยที่เข้าโรงเรียน เด็กจะเริ่มเรียนรู้ในสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวก่อนแล้วจึงค่อยเป็นประสบการณ์ไปหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่ไกลตัวออกไป สำหรับเด็กที่เริ่มเข้าเรียน จะสามารถเรียนรู้ได้ดี ถ้าทางโรงเรียนได้จัดสิ่งแวดล้อมโดยปล่อยให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหว และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มหรือเสริมพัฒนาการทางปัญญาของเด็กเป็นอย่างมาก เนื่องจากสิ่งต่าง ๆ จะเป็นสิ่งที่ช่วยหรือก่อให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลอง ค้นคว้าสิ่งเหล่านี้ของเด็ก ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ภาพการ์ตูน สิ่งดังกล่าวนี้มี อิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาการของเด็กในด้านอารมณ์ ภาษาและสติปัญญา เด็กวัยเรียนนี้วุฒิภาวะทุกด้านกำลังงอกงามเกือบเต็มที่ ทำให้เด็กมีความสามารถเพิ่มขึ้นอีกหลายด้าน เป็นเพราะเด็กได้เรียนรู้กว้างขวางขึ้นในช่วงนี้ ทำให้เด็กสามารถที่จะคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวของตัวเอง เด็กในวัยนี้จะเริ่มเรียนรู้โลกกว้างมากขึ้น ชอบความตื่นเต้น ฟังพอใจในสิ่งแปลกใหม่ จะหันเหไปสู่การเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมนอกบ้าน เช่น

เรียนรู้เกี่ยวกับเพื่อน ครู การเรียน การเล่นกับเพื่อน (Freud : Psychoanalytic Theory , Latency stage) เด็กจะฝึกรู้และพยายามกระทำสิ่งต่างๆเพื่อให้เห็นว่าเขาสามารถทำได้หรือประสบความสำเร็จ อยากให้ผู้อื่นยอมรับในความสามารถของตนเอง (Erikson : ทฤษฎีจิตสังคม ขั้นที่ 4) ดังนั้น พ่อแม่ควรช่วยให้เด็กได้เกิดความรู้สึกว่าเขามีดี มีความสามารถ โดยการสนับสนุนให้เด็กได้ทำในสิ่งที่เขาชอบอย่างสุดความสามารถ หากจุดดี-จุดเด่นของตัวเด็กเพื่อชมเชย เป็นการบ่มเพาะความรู้สึกขยันหมั่นเพียรให้เกิดขึ้น เพราะความสามารถจริงของเด็กที่ปฏิบัติได้นั้น ยังต้องได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากผู้ใหญ่และสังคม ในการช่วยให้เด็กมีศักยภาพสูงสุดที่เป็นไปได้ (Vygotsky : Cultural-Historical Theory , Zone of Proximal Development) แต่ถ้าไม่ได้รับการส่งเสริม หรือได้รับการส่งเสริมที่มากเกินไปความสามารถของเด็ก เด็กจะรู้สึกว่าตัวเองด้อยค่า ไม่มีความสามารถ โดยความรับผิดชอบของเด็กในวัยเรียนนั้น เด็กๆที่อยู่ในวัยเรียนควรรับผิดชอบงานเล็กๆน้อยๆ ที่คุณพ่อคุณแม่หรือผู้ปกครองมอบหมายให้ทำเช่น ดูแลคุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย กวาดบ้าน ถูเรือน จัดโต๊ะอาหาร รดน้ำต้นไม้ ให้อาหารสัตว์เลี้ยง ฯลฯ การทำงานเหล่านี้ นอกจากจะช่วยแบ่งเบาภาระของคุณพ่อคุณแม่และผู้ปกครองแล้ว ยังจะช่วยให้มีโอกาสดีกการทำงานมีโอกาสคิดหาวิธีทำงานให้สำเร็จเรียบร้อยและเกิดผลดี และยังได้ออกกำลังกายไปในตัวด้วย ทำให้มีสุขภาพดีด้วยการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวทำให้มีความสุข และการให้อาหารสัตว์เลี้ยงจะทำให้เด็กมีความอึดเอนใจ ทำให้ชีวิตมีความสุขอันเกิดจากการทำความดีของตนเองความรับผิดชอบต่อที่สำคัญที่สุดของคนเรา คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง การดูแลตนเองไม่ให้หลงไปในทางที่ผิด ให้เป็นคนดีของสังคม ให้มีคุณธรรมคิดดี พูดดี และทำดี เพราะจะช่วยทำให้ตนเองและสังคมมีความสุข ความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ดีงาม ทุกคนควรฝึกฝนให้เกิดขึ้นในตน ถ้าเราปรารถนาความสุขไม่ต้องการพบความทุกข์ในอนาคต เราต้องเริ่มสร้างนิสัยรับผิดชอบต่อตั้งแต่วินาทีนี้

ข้อคิด

1. ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อ
2. เราควรฝึกความรับผิดชอบต่อตั้งแต่เด็กๆ
3. ความรับผิดชอบต่อที่สำคัญที่สุด คือรับผิดชอบต่อตนเอง

เริ่มต้นจากการทำหลายอย่างเช่น

1. การทำการบ้าน
2. การส่งงาน
3. การเตรียมตัวอ่านหนังสือ
4. การนำจดหมายให้ผู้ปกครอง

พฤติกรรมการขาดความรับผิดชอบต่อนักเรียนในชุมชนชนบท

พฤติกรรมของมนุษย์ (Human Behavior) พฤติกรรมของมนุษย์ หมายถึงช่วงพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมา โดยได้รับอิทธิพลมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ หมายถึงช่วงพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมา

โดยได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมที่มีผลต่อทัศนคติ อารมณ์ คุณค่า จริยธรรม อำนาจ ความสามัคคี การสะกดจิต การโน้มน้าว การบังคับและพันธกรรม ซึ่งปกติพฤติกรรมของผู้คนจะเกิดขึ้นในช่วงที่มีพฤติกรรมบางอย่างที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องปกติหรือเรื่องผิดปกติที่ยอมรับได้และบางข้อมีข้อจำกัดที่ยอมรับได้ ในสังคมวิทยาบอกไว้ว่า พฤติกรรมโดยทั่วไปถือเป็นสิ่งที่ไม่มีความหมาย ด้วยเหตุนี้การกระทำจึงเป็นขั้นพื้นฐานของพฤติกรรมมนุษย์ อย่างไรก็ตามพฤติกรรมเหล่านี้ไม่ควรถูกเข้าใจผิดว่าเป็นพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นการกระทำที่ก้าวร้าวมากขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่มุ่งเน้นเฉพาะกับคนอื่น ๆ ดังนั้นพฤติกรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ตลอดชีวิตของแต่ละคน ซึ่งรวมถึงวิธีที่พวกเขากระทำตามปัจจัยต่าง ๆ เช่นพันธกรรม บรรทัดฐานทางสังคม ความเชื่อหลัก และทัศนคติ โดยพฤติกรรมจะมีผลกระทบจากลักษณะเฉพาะที่แต่ละคนมี ด้วยลักษณะต่าง ๆ จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล และสามารถทำให้เกิดการกระทำหรือพฤติกรรมที่แตกต่างจากแต่ละคนได้

ทั้งนี้บรรทัดฐานทางสังคมมีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ เพราะคาดว่าจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์บางอย่างในสังคม ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่ผู้คนประพฤติ โดยมีพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นที่ยอมรับหรือยอมรับไม่ได้ในสังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ส่วนความเชื่อหลักสามารถรับรู้ผ่านทางศาสนาและปรัชญาของบุคคลนั้น และทัศนคติของคุณจะสะท้อนถึงพฤติกรรมที่คุณจะให้รายละเอียดในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง ดังนั้นพฤติกรรมของมนุษย์จึงได้รับอิทธิพลอย่างมากจากทัศนคติที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน (Advanced Research Group Co., Ltd.2019)

การศึกษามีหน้าที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนตนในชาติปลูกฝังและสร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับเยาวชนด้วยกระบวนการทางการศึกษาเพื่อลดปัญหาและเพิ่มความสุขให้เกิดขึ้นสังคม

ความรับผิดชอบ เป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีที่สำคัญอย่างหนึ่ง ความรู้สึกรับผิดชอบเป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคลซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนเองและมีความซื่อสัตย์สุจริต การที่บุคคลมีความรับผิดชอบจะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น สงบสุข นอกจากนี้ความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ

หากคนในชาติขาดความรับผิดชอบย่อมเกิดผลเสียมากมาย ดังนี้

- 1.คนที่ขาดความรับผิดชอบย่อมทำงานทุกอย่างไม่สำเร็จตามเป้าหมายและไม่ทันเวลา
- 2.คนที่ขาดความรับผิดชอบย่อมขาดความน่าเชื่อถือ ไม่ได้รับการยกย่องและยอมรับจากผู้อื่น
- 3.คนที่ขาดความรับผิดชอบจะทำให้ตนเองเสื่อมเสียและสังคมเสียหาย
- 4.คนที่ขาดความรับผิดชอบย่อมไม่ได้รับความไว้วางใจในการทำงานสำคัญใดๆและมักจะได้รับ

คำตำหนิในการทำงาน

5.คนที่ขาดความรับผิดชอบจะเป็นคนเฉื่อยชา ไม่สามารถแก้ไขอุปสรรคใดๆได้ ต้องพึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ กลายเป็นคนไม่มีความสามารถและไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

6.คนที่ขาดความรับผิดชอบไม่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในสังคม ทำให้สังคมวุ่นวายไม่เรียบร้อย ไม่มีระเบียบ

7.คนที่ขาดความรับผิดชอบจะเป็นคนที่ขาดการวางแผนที่ดี

8.คนที่ขาดความรับผิดชอบ จะกลายเป็นคนไม่มุ่งมั่น ไม่มีเป้าหมายในการทำงาน ขาดความกระตือรือร้น เป็นคนขี้เกียจทำให้ไม่เจริญในหน้าที่การงาน

9.คนที่ขาดความรับผิดชอบ จะเป็นคนที่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับทุกคน ทำให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

10.คนที่ขาดความรับผิดชอบ ย่อมไม่มีทางประสบความสำเร็จในชีวิตและทุกๆเรื่อง

11.คนที่ขาดความรับผิดชอบ จะไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆได้

12.คนที่ขาดความรับผิดชอบ จะกลายเป็นคนไม่ตรงต่อเวลา

13.คนที่ขาดความรับผิดชอบ จะเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย

14.คนที่ขาดความรับผิดชอบ จะกลายเป็นคนไม่ซื่อสัตย์ ไม่ซื่อตรงทั้งต่อตนเองและสังคม

15.คนที่ขาดความรับผิดชอบ จะเป็นคนที่ไม่มีศักยภาพในตนเอง

16. เกิดความเสียหายต่อการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ

17. ไม่เป็นที่ยอมรับ และเชื่อถือของสังคม

18. กลายเป็นคนขี้กลัว ไม่มั่นใจในตนเอง

19. ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และหน้าที่การงาน

20. คนที่ขาดความรับผิดชอบ ย่อมจะไม่ได้ได้รับความไว้วางใจในการทำงานสำคัญใดๆและมักจะได้รับคำตำหนิในการทำงาน

21. คนที่ขาดความรับผิดชอบ จะเป็นคนเฉื่อยชาไม่สามารถแก้ไขอุปสรรคใดๆได้ ต้องพึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ กลายเป็นคนไม่มีความสามารถ และไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

22. คนที่ขาดความรับผิดชอบ มักจะทำงานใดๆไม่บรรลุจุดหมาย ไม่ทันเวลา

23. คนที่ขาดความรับผิดชอบ ไม่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในสังคม ทำให้สังคมวุ่นวายไม่เรียบร้อย ไม่มีระเบียบ

บทสรุป เราจะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน และการดำรงชีวิต ดังนั้นจำเป็นจะต้องพัฒนากาลังพลให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ โดยการหาแนวทางส่งเสริมหรือสร้างความรับผิดชอบในด้านต่างๆให้แก่เยาวชนตั้งแต่เด็กๆเพื่อเป็นรากฐานและเป็นนิสัยติดตัวไปตลอดชีวิตจะได้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือเป็นตัวถ่วงผู้อื่น เมื่อเรารู้จักรับผิดชอบในงานของตน ผลลัพธ์ที่ออกมา ก็จะเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย ฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่า การขาดความรับผิดชอบของคนเพียงคนเดียวจะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น เราจึงควรตระหนักอยู่เสมอว่า ความรับผิดชอบคือหัวใจสำคัญที่จะต้องมียู่ในตัวของคนทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ ยิ่งถ้าหากว่าเรามีหน้าที่หรือตำแหน่งที่ใหญ่โตเราต้องยิ่งตระหนักถึงความ

รับผิดชอบในหน้าที่ของตนมากกว่าผู้น้อยหลายร้อยเท่า เพราะถ้าเราขาดความรับผิดชอบต่อในบทบาทและหน้าที่ของตนแล้วนั้น ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นคงประเมินค่ามิได้ (Natornsk 102-4)

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบของนักเรียนในชุมชนชนบท

ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำหลักการการเลี้ยงลูกให้ถูกวิธี ดังต่อไปนี้

หลักการที่ 1 : มอบหมายงานรับผิดชอบที่จริงจังแก่ลูกๆบ้าง และคาดหวังให้ลูกทำ การเรียนรู้โดยตรงไปตรงมา จะเปิดโอกาสให้ลูกๆได้ ลงมือทำงานจริงๆ แล้วพวกเขาจะค่อยๆสามารถรับภาระ และเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบได้ในภายหลัง แม้จะมีลูกกี่คนก็ตาม ไม่ว่าเพียงคนเดียว หรือ 3-4 คน ก็สามารถฝึกฝนให้เขาเติบโตและมีความรับผิดชอบได้ พูดถึง การทำงาน มิได้หมายความว่า จะให้ลูกไปขุดดิน หรือแบก หาม งานของเด็กวัย 5-8 ขวบ ได้แก่ เก็บข้าวของของตน(วันละ 3-4 ครั้ง) จัดเตียงนอนของตนเอง ช่วยเช็ด โต๊ะ ช่วยเก็บกวาดสิ่งที่เด็กทำเลอะเทอะ และให้อาหารสัตว์เลี้ยง ส่วนงานของเด็กวัย 9-12 ขวบ ได้แก่ ให้ เขาช่วยล้างจาน เก็บผ้าที่ซักแล้ว ทำความสะอาดห้องนอนของตน ดูแลน้อง ๆ (โดยมีผู้ใหญ่อยู่ใน บ้าน) ช่วยทำอาหารง่าย ๆ ช่วยคุณพ่อเก็บขยะในสนามก่อนตัดหญ้า และ แนนอนคะให้เด็กจัดห้องตัวเอง ให้เรียบร้อยด้วย ไม่ได้หมายความว่า ลูก ๆ จะไม่มีเวลาเล่นเลย พวกลูก ๆ มีเวลาเล่นหลายชั่วโมงในวัยเด็ก (ต่ำกว่า 12 ปี) และมีเวลามากมายสำหรับกีฬา หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนุกๆในช่วงวัยรุ่นมากเพียงพออยู่ แล้ว

หลักการที่ 2 : พ่อแม่ควรควบคุมการดูโทรทัศน์ การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ดูอินเทอร์เน็ต และ เล่นไลน์

สาเหตุที่ลูก ๆ ไม่มีเวลาสำหรับงานที่มีสาระ (รวมทั้งทำการบ้าน) ก็คือ พวกเขาได้ใช้เวลาหมดไป กับการดูโทรทัศน์ เล่นเกมส์ ทางอินเทอร์เน็ต เล่นไลน์จากมือถือ พ่อแม่ควรจะให้ดูทีวีหรือเล่นเกมได้ สัปดาห์ละ 5-6 ชั่วโมงก็เพียงพอ การแชท หรือคุยทางไลน์ก็ต้องพอสมควร เพราะมีงานวิจัยรายงานว่า เด็กไทยโดยเฉลี่ยดูโทรทัศน์หรือ เล่นอินเทอร์เน็ต ราว 4 ถึง 10 ชั่วโมงต่อวัน เด็กบางคน ติดเล่นเกมส์ แชท อินเทอร์เน็ต จนต้องใส่แว่นเพอร์ ไม่ยอมลุกไปปัสสาวะ แอ่อยู่อย่างนั้น ฝ่ายแม่ก็เป้นใจ เอาข้าว เอน้ำป้อน ให้ถึงที่ เด็กนั่งหน้าจอโทรทัศน์หรือติดเล่นเกมส์ จนไม่เรียนรู้ที่จะทำงาน อ่านหนังสือหรือเล่นตามธรรมชาติ เลย ทั้งๆ ที่กิจกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดี และเป็นประโยชน์สำหรับเด็กมากกว่า ไม่ใช่ติดเกมส์จนจอมแงม หรือ ติดจนมอมเมา ถ้าตัวพ่อแม่เองไม่สามารถควบคุมนิสัย ในการดูโทรทัศน์ และเล่นเกมส์อินเทอร์เน็ต ก็อย่า หวังว่าลูกๆคุณจะทำได้เลย เพราะชีวิตของพ่อแม่เอง ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับลูกๆด้วย การฝึกอบรม ลูกจึงจะได้ผล ถ้าปล่อยให้ลูกๆติดรายการโทรทัศน์อันไร้สาระ เล่นเกมส์อินเทอร์เน็ต เล่นเฟสบุ๊ค ซึ่งมีการ หลอกลวง สิ่งลามก การทำทนายั่วยุที่เลวร้ายต่อตัวของลูกถึงขั้นเสียตัว เสียอนาคต และเสียชีวิตได้ตามที่ เป็นข่าว ฉะนั้นคุณพ่อคุณแม่ ต้องป้องกันลูกๆ ก่อนที่อันตรายร้ายแรงจะเกิดขึ้นกับชีวิตของพวกเขา

หลักการที่ 3 : มอบงานที่ลูกคนสุดท้ายต้องสามารถทำได้ และเพิ่มระดับความรับผิดชอบให้มากขึ้น

พ่อแม่บางคน มีน้องหมาอยู่ 2 ตัว โดยมอบงานให้ลูกคนโตและคนกลางเปลี่ยนเวรกันให้อาหารน้องหมา แต่เมื่อลูกคนเล็กสุดท้องอายุได้ 5 ขวบ เขาก็มอบหน้าที่ให้อาหารน้องหมาด้วย ซึ่งเด็กก็เต็มใจ มีความสุข เมื่อได้เล่นและให้อาหารแก่เจ้าน้องหมาสองตัวนี้ การมอบหมายให้ลูกคนสุดท้องทำตามความสามารถที่พอทำได้นั้น จะเป็นวิธีช่วยแบ่งเบาภาระของลูกคนที่โตกว่า (ซึ่งช่วยป้องกันความขุ่นเคืองใจ) และก็เป็นประโยชน์มากต่อการส่งเสริมให้ลูก ๆ มีความรับผิดชอบในระดับที่สูงขึ้นด้วย

หลักการที่ 4 : ให้งานที่ง่ายกว่าก่อนและเพิ่มพูนความยากไปทีละขั้น

พ่อแม่ควรมีปรัชญาในการเลี้ยงลูก คือ ลูก ๆ ควรทำงานส่วนหนึ่ง เพื่อแบ่งปันความรับผิดชอบในการเป็นเจ้าของครอบครัว ถ้าลูกไม่ทำงานก็ไม่ได้รับสิทธิพิเศษ พ่อแม่ควรถือเป็นเรื่องสำคัญมาก สำหรับลูกเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและเงินในครอบครัวของพ่อแม่ การทำงานพิเศษนอกเหนืองานปกติลูกๆก็สมควรจะได้รับรางวัล เช่น ถ้าลูกวัยเตาะแตะทำละอะเทอะ คุณอาจจะเรียกลูกคนกลาง (บางทีก็ลูกคนโต) ไปช่วยทำความสะอาด เมื่อเขาทำเสร็จ คุณก็ควรจะให้รางวัล หรือให้คำชมเชยในการช่วยงานนอกเหนือจากงานปกติที่เขารับผิดชอบอยู่ การให้งานที่ง่ายกว่าก่อนที่เสนอตัวทำงานโดยไม่ต้องเรียก เช่น เด็กวัย 9-12 ขวบ ที่ได้รับการฝึกฝนและกำลังใจโดยให้งานที่ช่วยทำงานโดยไม่ต้องเรียก สักวันหนึ่งข้างหน้า เขาอาจมีความสามารถและความริเริ่มที่ดีในการทำงานได้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ผู้บริหารระดับสูงต้องมี ทุกวันนี้ การทำงานหนัก และการมีความคิดริเริ่มที่ดีช่างหายาก ในครอบครัวและในสังคมไทย การฝึกอบรม และการให้กำลังใจในเรื่องทำนองนี้ สามารถก่อให้เกิดผลดีเกินกว่า

นอกจากนี้ยังมีการฝึกความรับผิดชอบในเรื่องเงินทอง โดยมีหลักการอยู่ 5 ประการดังนี้คือ

หลักการที่ 1 : สอนลูกให้รู้ว่า เงินทองมาจากการทำงาน

ครอบครัวคนไทย เรามักสั่งสอนกันมาผิด ๆ ในเรื่องนี้คือ กลัวลูกจะลำบาก เข้าใจและสอนว่าการทำงานเป็นเรื่องของคนชั้นต่ำ ผู้ดีมีสกุลจะต้องอยู่เฉย ๆ มีคนคอยปรนนิบัติรับใช้ ให้ผู้อื่นทำให้ ซึ่งปัจจุบันนี้ถือว่าหมดยุคแล้ว สังคมโลกถือว่า คนมีเกียรติคือคนที่ทำงาน แม้แต่ครอบครัวที่มั่งคั่งที่สุด ลูกๆก็จำเป็นต้องทำงานบางสิ่งบางอย่าง เพื่อเป็นการตอบแทน และช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว

หลักการที่ 2 : สอนลูกให้รู้จักเสียสละในสถานการณ์ที่เหมาะสม

พ่อแม่ควรสอนลูกๆให้มีความใจ มีใจเมตตาปราณี เห็นใจในความทุกข์ยากลำบากของผู้อื่น เช่น ยามเกิดภัยพิบัติ มีน้ำท่วมหรือไฟไหม้ใหญ่ ควรสอนลูกให้มีส่วนร่วมบริจาค เงิน สิ่งของ แรงงานและ เวลา

แต่ที่สำคัญคือ พ่อแม่ต้องทำเป็นแบบอย่างที่ดีให้พวกเขาเห็น พ่อแม่ควรปลูกฝังความเข้าใจ และเห็นใจในความทุกข์ยากของผู้อื่นให้แก่ลูก ไม่นิ่งดูตายหรือซ้ำเติม หลงระเหิงในความสุขของตนฝ่ายเดียว เราทุกคนในครอบครัวควรมีส่วนแบ่งเบาความทุกข์ยากลำบากของเพื่อนมนุษย์

หลักการที่ 3 : สอนลูกให้รู้จักใช้เงินทุกบาท ทุกสตางค์อย่างรอบคอบ

เด็กที่มีอายุประมาณ 12-15 ปี จะไม่ค่อยสนใจเรื่องราคาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสื้อผ้า นัก คุณพ่อคุณแม่มักเป็นคนจ่ายให้เสมอ แต่ถ้าพ่อแม่ฝึกให้ลูกใช้เงินส่วนตัวของเขาที่เก็บไว้ เพื่อจ่ายค่าเสื้อผ้าของตนบ้าง

ไม่เพียงแต่พวกลูก ๆ จะรอบคอบในการใช้จ่ายเงินของตนเองเท่านั้น แต่ยังระมัดระวังการใช้จ่ายเงินของพ่อแม่ และรู้ถึงคุณค่าของเงินด้วย

หลักการที่ 4 สอนลูกให้รับผิดชอบต่อสิ่งที่ตัวเองทำผิดพลาด เสียหาย

เด็กๆจะได้เรียนรู้ว่า ถ้าเขาทำข้าวของเสียหายเนื่องจากพฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบ เขาต้องจ่าย ชดใช้ ค่าเสียหาย เชื่อว่าพ่อแม่คงไม่เคยบังคับให้ลูกจ่ายค่าเสียหายโดยสุจริตวิสัย เช่น ทำแก้วน้ำตกหล่น แต่ถ้าเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ไม่รับผิดชอบตามวัยอันสมควร และทำให้ข้าวของในบ้านบางอย่างเสียหาย พวกลูกๆ ควรทำงานหรือชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น นี่เป็นบทเรียนที่พ่อแม่ควรสอนลูกให้ดูแลเอาใจใส่ต่อข้าวของของตนเองหรือของครอบครัว และให้เขาได้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่ตนได้ทำลงไป เรื่องนี้ไม่ใช่เป็นการแสดงความโหดร้ายต่อลูก แต่เป็นการฝึกให้เขารู้จักความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เขาได้ทำผิดพลาด

หลักการที่ 5 : สอนลูกให้ซื่อสัตย์อย่างเต็มร้อย

วิธีที่ดีที่สุดในการสอนความสัตย์ซื่อด้านเงินทองแก่ลูก ก็คือ พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างในชีวิตที่ซื่อสัตย์ เช่น เมื่อพ่อหรือแม่ไปซื้อผลไม้ราคา 50 บาทและให้เงินแม่ค้าไป 100 บาท แต่แม่ค้าเข้าใจผิด คิดว่าเป็นแบงค์ 500 บาท จึงทอนมาให้ 450 บาท ซึ่งทอนเกินมา 400 บาท และลูกก็เห็นและรับรู้ด้วย ถ้าหากพ่อแม่ไม่แสดงความซื่อสัตย์ให้ลูกเห็น โดยเก็บเงินเข้ากระเป๋า ไม่คืนให้แก่แม่ค้า 400 บาท ตามที่ได้เงินทอนเกินมา ถ้าพ่อแม่โง่งในเรื่องเล็กน้อย ก็ไม่น่าแปลกใจเลยเมื่อพบว่าลูกของตนก็ไม่สัตย์ซื่อในเรื่องสำคัญ และเรื่องที่ใหญ่กว่านั้นเช่นกัน เป้าหมายของเราในฐานะเป็นพ่อแม่ คือ เลี้ยงดูลูกๆให้เติบโตขึ้น เป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ ท่าทีและการกระทำของพ่อแม่ที่มีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ในเรื่องเงินทอง สามารถปลูกฝังให้กับลูกๆได้ ตั้งแต่ที่เขายังเป็นเด็กเล็กอยู่ พ่อแม่ควรคิด และพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้ว่า ทวี เกมส์ แชนคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ค ที่บ้านเปิดบ่อยแค่ไหน มันเป็นศูนย์กลางของครอบครัวหรือครอบครัวเป็นศูนย์กลางกันแน่ สิ่งเหล่านั้นมันเสริมสร้างชีวิตในแง่ดีหรือไม่

พ่อแม่สอนอะไรแก่ลูกๆบ้าง เกี่ยวกับเรื่องการช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน ในทางวาจา และ โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีของตน งานอะไรบ้างที่สามารถมอบหมายให้ลูกๆทำ เพื่อเริ่มต้นสอนเรื่องความรับผิดชอบแก่ลูก และได้ให้รางวัลอะไรบ้างเพื่อสอนลูกให้รู้จักคุณค่าของเงินอย่างถูกต้อง (ราชทิพย์ ทากัญชี)

สรุป

ความรับผิดชอบในชีวิตคนเรามีมากมาย ทุกอย่างที่เราทำเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปด้วยความสุข และประสบความสำเร็จ ล้วนต้องอาศัยความรับผิดชอบที่เกิดจากตัวบุคคลทั้งสิ้น ความรับผิดชอบนี้ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการศึกษเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคม ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพของตน ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ความรับผิดชอบต่อสุขภาพอนามัยของตนเอง ความรับผิดชอบต่อการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ตนเอง ความรับผิดชอบต่อกิจการ

สถานศึกษา ความรับผิดชอบต่อความมุ่งหวังของสถานศึกษา และความรับผิดชอบต่อเสถียรภาพและเศรษฐกิจของครอบครัว คนที่ขาดความรับผิดชอบยอมทำงานทุกอย่างไม่สำเร็จตามเป้าหมายและไม่ทันเวลา ขาดความน่าเชื่อถือ ไม่ได้รับการยกย่องและยอมรับจากผู้อื่น ทำให้ตนเองเสื่อมเสียและสังคมเสียหาย ไม่ได้รับความไว้วางใจในการทำงานสำคัญใดๆและมักจะได้รับคำตำหนิในการทำงาน เป็นคนเฉื่อยชา ไม่สามารถแก้ไขอุปสรรคใดๆได้ ต้องพึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ กลายเป็นคนไม่มีความสามารถและไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในสังคม ทำให้สังคมวุ่นวายไม่เรียบร้อย ไม่มีระเบียบ ขาดการวางแผนที่ดี ไม่มุ่งมั่น ไม่มีเป้าหมายในการทำงาน ขาดความกระตือรือร้น เป็นคนขี้เกียจทำให้ไม่เจริญในหน้าที่การงาน

ซึ่งในชุมชนชนบทในปัจจุบันนี้ มีนักเรียนจำนวนมาก ที่ขาดวินัยในตนเอง ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน แม้กระทั่งการเอาใจใส่ต่อตนเอง บางคนติดเกม เล่นอินเทอร์เน็ตในปริมาณที่มากเกินไป แม้พวกเขาจะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆ แต่พวกเขาก็ไม่ได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเองเลย นักเรียนในชุมชนชนบท ยังมีโลกทัศน์ที่แคบเรื่องการเติบโตและการประสบความสำเร็จในชีวิต บางคนขาดโอกาสในการศึกษาอย่างแท้จริง ทำให้เขา ไม่มีวินัยในตัวเองด้านการเรียน เพราะไม่รู้ว่าจะเรียนเพื่ออะไร นักเรียนบางคนไม่รู้ถึงความลำบาก เพราะพ่อแม่เลี้ยงลูกแบบตามใจหรือไขว่หน้า ทำให้เด็กไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่มีความคิดไปในทางที่สร้างสรรค์ หรือคิดวางแผนเพื่ออนาคตของตัวเอง ผลกระทบเกิดขึ้นกับเขาโดยตรง เมื่อเขาไม่สามารถมีอนาคตที่ดี ไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องที่ควรจะเป็น ทำให้ปริมาณของประชากรส่วนที่ไม่มี ความรับผิดชอบ ส่งผลให้ลดคุณภาพความสมารถของเด็กในชุมชนชนบทมากพอสมควร

เอกสารอ้างอิง

Natonsk10214. (2563). สืบเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2563 จาก

<https://sites.google.com/site/natonsk10214/bth-thi-2-wrrnkrrm-thi-keiywkhxng/thos-khxng-kar-khad-khwam-rab-phid-chxb>

ราชทิป ทากัญชิ. (2563). สืบเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2563 จาก <http://www.rnrnewlife.com>